

Oude prentbriefkaarten: de Sint-Pietersberg

III. Langs het kanaal (2)

B.G. GRAATSMA, Koningsplein 9, Maastricht

De hier afgebeelde "ansichten" tonen het deel van St.-Pieter nabij het landgoed "De Torentjes" langs het kanaal Maastricht-Luik. De kaarten geven de situatie uit het begin van deze eeuw weer, gezien vanuit het noorden. Tussen de oudste en de jongste prentbriefkaart ligt een periode van ca. 15 jaar.

De eerste "ansicht" is afgestempeld op 11 april 1914. Deze tweetalige kaart illustreert dat naast het Nederlands ook het Frans destijds in Maastricht een gebezigde taal was. De foto moet genomen zijn in de (na)zomer, hetgeen ondermeer valt af te leiden uit de bermvegetatie op de voorgrond waarin zelfs een bloeiende schermbloemige (*Umbelliferae*) te herkennen is. De fotograaf bevond zich op de Hoge Kanaaldijk tegenover het begin van de huidige Ursulineweg, toentertijd nog Kerkweg geheten. Het wegdek op de beide Kanaaldijken was nog niet verhard; de Lage Kanaaldijk was aan de kanaalzijde wel al voorzien van een "modern" hekwerk. Een aardig detail op deze haarscherpe kaart vormt de tekst op de zijgevel van

het grote witte huis (Lage Kanaaldijk 62). Die levensgrote tekst moest de uit Maastricht komende bezoekers/toeristen attent maken op de mogelijkheid om de "beroemde oude grot" van de St.-Pietersberg te bezoeken. De daarvoor benodigde (toegangs?) kaarten kon men in het destijds als café ("Café de Torentjes" of "Café Nollée") ingerichte witte gebouw aanschaffen: "kaarten alhier verkrijgbaar". Vanaf het aan de voorzijde gelegen terras had men een fraai uitzicht over het kanaal. De links van het café gelegen oprijlaan leidt naar het uit mergel opgetrokken kasteeltje "De Torentjes". Het op de helling van de St.-Pietersberg ter hoogte van de kerk gelegen complex is in 1526 gebouwd. Dit gebouw, dat in het verleden ook

wel als "Biseltoren", "Het Toorentje" en "Spreuwarts huyske" bekend stond, heeft achtereenvolgens gefungeerd als buitengoed, boerderij en herberg. In 1907 wisselde het in verval geraakte complex van eigenaar die het terstond zowel in- als uitwendig in de "oorspronkelijke" stijl liet restaureren. Het resultaat is op deze prentbriefkaart te zien.

De tweede "ansicht" is afgestempeld op 19 september 1904. Ook deze foto is gemaakt vanaf de Hoge Kanaaldijk, maar nu ter hoogte van het als café ingerichte witte gebouw. De foto toont ongeveer dezelfde situatie als de vorige kaart, nml. de direkte omgeving van "De Torentjes", maar dan zo'n 10 jaar eerder. In die periode blijkt bij vergelijking tussen beide kaarten het een en ander veranderd te zijn. Zo was de Lage Kanaaldijk aan de kanaalzijde nog niet voorzien van een hekwerk en het dijktaalud is op deze afbeelding vrijwel volledig begroeid i.t.t. die latere kaart waarop het taalud grotendeels uit stenen bestaat. Het meest opvallende verschil betreft echter "De Torentjes" dat op deze kaart nog in de oude toestand verkeert, d.w.z. vóór de restauratie in 1907. Op deze prentbriefkaart is bovendien de ligging van dit gebouw bovenaan de terrasrand van de St.-Pietersberg goed te zien.

De achter dit gebouw gelegen kerk St.-Pieter op de Berg bevindt zich op het daarop aansluitende terrasgedeelte van de St.-Pietersberg. In vergelijking tot nu bezat de begroeiing rond "De Torentjes" destijds nog een vrij open karakter. De in het oog springende witte massa op de voorgrond rechts betreft een aan de voet van de helling langs de Lage Kanaaldijk gelegen opslagplaats van losse mergel.

Vóór die losse mergel is (geheel rechts) nog een stapeling gezaagde mergelblokken van geringe afmetingen te onderscheiden. Dit even voorbij de huidige Ursulineweg gelegen mergeldepôt behoorde toe aan burgemeester Ceulen van St.-Pieter die destijds verscheidene mergelgroeven in de St.-Pietersberg exploiteerde. De derde en oudste "ansicht" (19 januari 1900) toont het direkt ten zuiden

van de vorige situatie gelegen deel van St.-Pieter langs het kanaal. De foto is genomen vanaf de Hoge Kanaaldijk ter hoogte van "De Torentjes". In de verte is nog een reeds vóór 1904 verdwenen voetbrug over het kanaal zichtbaar. De helling die deze brug maakt, illustreert het verschil in hoogte tussen beide kanaaldijken. De forse bomengroep rechtsboven verbergt de rond 1875 gebouwde villa "Maaszicht".

